

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZALLÁS:

Ó-vár. Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. Vasárnap, Szerdán és Pénteken. Ára évenként 3 ft o. é. Hirdetési ár: soronként 7 kr, s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalban közölhetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Közép-utca, STEIN J. könyvkereskedése.

Torda, nov. 20-án.

Charta. (I.) Megkísértjük: ha szerencsések lehetnének jelen cikkünk, mint amazok, melyeket „coalitio” czim alatt a „Kolozsvári Közlöny” hasábjain adni ohajtottunk volna; de ez idő szerint el kellett maradniok. A „charták” habár újabb időkben a harcz tüze között kezdenek megszületni, tehát meghazudtolják ama latin mondást: „inter arma silent leges”, mégis talán nem éppen oly harcias kinézésűek; kevésbé löpor-szagúak, mint ama 25 évi coalitionalis véres korszaknak Varsóban föl nem elevethetett hullája: a chartáknak békét, nem kardot hozni levén sajátképeni rendeltetésük.

Ezek mint társadalmi alapszerződések, ha a népek akarátja s rokonszenvével találkoznak — különben semmi értelmük sem levén, — egy új korszak épületének alapkövei gyanánt tekinthetők.

Ezen alaptörvények egykoruak a társadalmak keletkezésével. De az elévülés törvényeinek alá levén vetve: rövidebb-hosszabb idő alatt vagy erőszakos politikai rázkódások, vagy a lassu elmállás processusa útján elvesztik hatályukat — a szerint, mint az örökkévaló népjogok eszméje, az igaz értelemben vett polgárisodás alapján nagyobb-kisebb hódításokat teszen — új intézmények, s új társadalmi viszonyoknak adván helyet.

A böcs Solon alkotmányának, — mely pedig azon idő fogalmai szerint, a lehető leghabzababban intézményekre fektetvén a társadalmi pyramist, lehető leghosszabb életre bírhatott igényével is, — szerényen nem ígért többet száz esztendőnél. Ő valóban elég böcs vala átlátni: miként a legjobb intézmények is szintugy mint egyének és családok tulélik magokat, melyeket a népekre erőszakolni sikerülhet ugyan egy ideig; de végre is egy ily rendszerint véresen megbukott törekvés nem egyébként fogja magát mutatni a történelem bírószeke előtt mint ellentállás az emberiség ügyét vezető isteni akarat ellen. Innen habár mindig a legnagyobb vér- és vagyonáldozatokkal változnak a népek kormányzási rendszerei, s születnek meg a békés charták: nem ritkán előforduló jelenetek ezek a népek életében. Melyek egyszersmind mint az idők és viszonyok okmányai tekinthetők, melyekben a népek míveltségi foka, szükségseik, szenvedéseik, küzdelmeiknek okai és céljai mind föltárlhatók.

A régi charták abban mind megegyeznek, miszerint politikai egyenlőtlenség elvén emelték föl a társadalmi pyramist. Nem tekintve azon mérhetlen különbséget, mely a szabad polgár és rabszolga, vagy is ember és nem ember között felállítottatott az által, hogy maga a polgárrend különböző káosztokra osztottatott föl, ezeknek felsőbbjei az alsóbbakat, minden esetre a népköréből egykoron kiemelkedettek, azt a népet, mely őket szintén szülte, sőt maga felé emelte, politikai jogok élvezetéből vagy egészen kizárni, vagy legalább megzorítani igyekeztek. Mert a néppel kormányozni vagy éppen lehetlennek, vagy legalább is kényelmetlennek tetszett. Mi annyit teszen, hogy a jogegyenlőség elve a politikai egyenlőtlenséggel a társadalmak keletkezése óta küzd.

A hajdani Róma legjeleseb királyi Servius hat osztályra osztotta a római népet, melyből az első a leggazdagabbak osztálya 98; a többi öt összesen 95 votummal bírt. A népgyűlések (comitia centuriata) megtartattak; de a nép akarátja soha tulsulyra nem vergődhetett. A vagyon-aristocratia uralkodott a népelemen, a nép neve csak figurans volt, hogy mint napjainkig, a széles köpenyeg alatt az illetők annyi val szabadabb kezet nyerjenek. Mert Servius alkotmánya azon művek közé tartozott, melyekben a forma célzatosan, rendszeresen megüli a lényegét. Az ily politikai joggyakorlatoknál „a jóskok joggal egymás szemébe nézhettek, és nevezhettek.”

Azonban a nép jól érezte kijátszását. S a jogegyenlőség melletti hosszú küzdelemben, elébb a decemviren tizenkét táblás törvényeit; később a licinusi törvényjavaslatot vitta ki, miszerint a közföldekben és legmagasb hivatalokban, fel a consuli méltóságig részesülhetett. De dacára ezen biztosítékoknak rendszerint a rövidebbet huzta; sőt azoknak

is el kellett veszniök, kik mint a nemes Gracchusok a főrendből, a nép jogai védelmére fölléptek. S habár azon maroknyi porból, melyet az utolsó Gracchus, midőn a patriciusok kezéből a halálos csapást vette, a boszuálló istenekre hivatkozván, ég felé szórt — Marius született, ki Rómában megtörte az olygarciát; mégis a küzdelem a császárok kényuralmának korszakára vezetett, melyben egy szomorító jogtalan állapot, jogegyenlőség a szolgaságban állt elő: de éppen ezáltal a nagy birodalom enyészését vonta maga után. Ezen nagyszerű kép, melyet a történelem nyújt nekünk — keservebb vagy szélesebb körvonalok között, alkalmazható Európa jelenleg élő népeire is.

Az újabb idők chartáiban szintén népjogok biztosítottak, a jogsértések megorvosoltatni s jóvátétetni ígértetnek. Amde a kimondás és életbeléptetés között mindig roppant hézag volt.

Az 1215-ik év eszközölte az angoloknak a legkegyetlenebb törvények eltörlését, és a magna chartát, melyben jogegyenlőség, személy- és vagyonsértetlenség biztosított minden angolnak, és a jury alapja letétetik. Az angolok e pillanattól fogva szabad nép leendettek, ha a jogok kimondása és megtartása között oly nagy hézag nem volna. De a jog csak ötven évvel később léphetett először életbe. Mikor III. Henrik angol királyt bárói megharcolván és elfogatván — Monfort Simon gróf ragadta magához a legfőbb hatalmat, nekie a népben kelletvén támaszt keresnie: parlamenti gyűlésre hívja meg a megyék, városok, és mezővárosok követeit. Mely intézmény Henrik fia I. Eduard által maradandóvá tétetett. Bármi nagy volt azonban ezen király, mégis a „magna chartával” szakadatlan harczban állott. Tizenegyszer erősítette meg, hogy sértéseit jóvá tegye; míg aztán fia és unokája II. és III. Eduard alatt a politikailag védő formák magokat kinövének a népjogok megszilárdultak. S mégis később vallásos és politikai üldözések és zsarnok uralkodók alatt — mikor a máglyák lángoltak, s a legjobb hazafiak vérpadon adták ki nemes lelkeiket, s jószágaik elkoztattak — a chartában biztosított jogok akárhányszor hatályon kívül tétettek.

Ugy látszik: az angolok saját tapasztalataikon okulva, a chartákban és ezekben megadatni szokott jogokban már kevés bizalmat helyeztek. Mikor II. Jakab, az utolsó Stuart, ki a szükség napjain minden erőszakos intézkedéseit visszavette, s a megürült angol trónra Oraniai Vilmost hívta meg a parlament, Vilmos a parlamentre bizta egészen a határozás jogát, mely „a jogok nyilatkozatában” a magokat igazolt tapasztalások mezején állapodván meg, inkább keveset tett, mint sokat. Az angolok papirgarantiák felállításával nem sokat törődtek; megelégedvén az angol nép kétségtelen jogainak pontonként előszámolásával, s a főkihágások megnevezésével. Vilmos azok felől, kiken uralkodott — magasan gondolkodott. Az angol nép benne föltétlenül bízott; és nem csalatkozott. Mert a népek ösztönei biztosak.

Nép és kormány közötti bizalom nélkül a legtöbbet ígérő charták, legjobb törvények papiroson maradnak. A kedélyeket bizalom hiánya miatt gyanakodás, hidegség, közönyösség foglalják el. A nép benső élete komor, az intézmények elfoglalják a külformákat; minden gépiesen mozog, de a szellem hiányzik. Azon erő, mely elevenit, nem létezik. Az állam külvonatkozásai elsatnyulnak. Külgyöngöseség, belelegetetlenség az államélet lassu sorvadását szükségképen magok után vonják. Az angol nép életében tanulságos példa áll előttünk. Fox Károly, ama nagy angol államférfi, kinek polgári erényei emlékére tiszteltetl hajol meg a legkisebb nemzedék is, a Stuartok történetének töredékében mondja: „hogy az a jó törvények, és rossz kormány korszaka volt.” Mig másfelől a történelem ragyogó példákat mutat fel: miszerint önkényes uralkodók népeik bizalmát bírván, azon államokat, melyek föltétlenül uralkodtak, jólét, hatalom, és dicsőség lehető legmagasb fokára emelték. Említsünk-e a római császárok korszakából egy Augustust? Az újabb időkben II. Fridriket, a na-

gyot? Említsük-e III. Napoleon dicsőséges uralkodását?

Ezekkel azonban nem azt akarjuk mondani: mintha a népjogok biztosításának minden eddig feltalált garantái semmit nem használnának; mintha szabad alkotmány, s önkényes kormányzás egyre mennének ki. Mert hiszen mi tudjuk, hogy a borostyánok is csak egy időre takarhatják el a nép szemét elől a szolgaság lánczeit. Mirabeau neheztélssel tölt el azon látvány emlékére, melyet II. Fridrik halálakor Berlin mutatott. Komor volt mindenki, senki sem szomorú, mindenki foglalkodott az eseményekkel, senki sem busult. A bánkodás, a sohajlás, a dicséret egy hangja sem hallatszott. Az egy Möllendorf tábornok sirt. Szerző így kiált föl: „ez hát annyi nyert csatának, annyi dicsőségnek, annyi csodával teljes csaknem félszázados uralkodásnak végeredménye! Megteltek vele egész a gyűlölségig.”

Mi nemcsak tudjuk, hogy embernél a szabadság ösztöne leghatalmasabb, mely nélkül az élet becsstelen, lealacsonyító; de úgy hisszük, szerény polgári pályánkon volt alkalmunk ténylegesen bebizonyítani, hogy az emberi jogok- és politikai szabadságnak eleitől fogva föltétlen hívei voltunk; melyekért világi örömeinket, s az ember és polgár anyagi érdekeit, sőt részben a szellemieket is feláldozni — minthogy sorsunk ugy hozta — eddigelé csekély áldozatnak tartottuk. Mi többet mondtunk, mi azt akarjuk mondani: „szabad politikai intézmények a bizalom alapján elégithetnek ki egy népet, s eszközölhetik annak állandó szerencsését; míg ha egyik hiányzik, a másik hatálya nagyon bizonytalan — mint minden emberi számításokon kívül eső adománya a véletlen szeszélyének, melyre népek sorsát, az élő és jövő nemzedék előtti nehéz felelősség nélkül nem lehet, nem szabad fektetni.

És a mely nép maga és mások tapasztalatain nem okul, az válságos percekben önmagát itéli el, magát mindannyiszor hosszú szenvedésekre kárhoztatván. Mig az, mely a magokat igazolt tapasztalások egész becsét jól felfogni, s életének válságos perceiben jól fel is tudja használni; nagy, és boldog leend, mint az angol nép, melyre minthogy sokan hivatkozni szeretik — mi is hivatkozánk.

Szabó Lajos.

400 új forint pályadíj. A marosvásárhelyi Kazinczy-alapítványra érkezett négy pályamunka közül, a bíráló tanári kar egyetértéssel: egyiket sem ítélte jutalomra érdemesnek, Judit története azonban társai közt legjobbnak találtatott. A jelítség levélkéi a tanári kar előtt elégtettek; a kéziratokat szerzőik alólirtól átvehetik.

Ennek folytán a jövő évre két pályadíj tűztetik ki:

1) Készítették egy történeti beszéd a székelynép múltjából; másod ízben. Legalább 5—6 nyomtatott ívnyi terjedelemben; jutalma 200 új ft.

2) Fejtették meg: Magyarhon és Erdély egyesítésének jogossága, szükségessége és haszna; jogi, történelmi és politikai szempontokból. Terjedelme határozatlan, jutalma 200 új ft.

A pályaművek idegen kézzel leírva, bekötve és a szerzők neveit rejtő jelítség levelekkel ellátva 1861 szeptember 1-ig gróf Lázár Mohor Marosvásárhelyre küldendők, ki a helybeli két gymnasium tanári kara által ítélteti oda a jutalmakat. A pályázatok eredménye 1861. október 27-dikén mint Kazinczy születésnapján hirdettetik ki. A munkák tulajdonjoga első kiadás után szerzőikre száll vissza. A magyar honi lapok t. szerkesztőségei ezen pályadíjak kihirdetésére kéretnek. — Marosvásárhely, nov. 25-kén 1860.

Közi: Száva F.

A muzeumról és id. igaz. jelentése a nov. 22-ki gyűlésen. Tisztelt egyesület! En azt vélem, hogy az intelligencia virágát képező ily felvilágosodott és jóakaró gyűlekezet nem oly tudósításokat vár tisztviselőitől, a melyeket némely miniszter, kinek állása programja sikerültétől függ, a hivatalnokaitól; hanem a mit egy derék fejedelem, kinek csak országa java fekszik szívére, a tanácsnokaitól, t. i. leplezetlen vagy legalább kenőcsstelen igazságot. Jelen pillanatban teljesítendő kötelességemnek ily szigorú felfogása természetesen leverőleg hat reám, talán a t. gyűlésre is, bár kisebb mértékben. Mert nicsoda arczczal álljak elé, én ezen intézetnek — ideiglenes, helyettes, provisorius vagy a hogy tesszük — előjárója, az egyletnek ennyi áldozata, készítése, várakozása, reménye, öröme s az érintett csekély személynek egy évi működése után — hogy álljak elé mondom, azzal a szomorú igazsággal, hogy muzeumunk nincs; mi több: muzeumunknak még kezdete sincs!

 Lapjainkból egyes számok is kaphatók s új krajczárjával Stein J. könyvkereskedésében,

Ne vélje a t. gyűlés ezt a mélyen szomorítható nyilatkozatot szónoklati fogásnak; mintha t. i. én a feltehető legrosszabbat csak azért mondanám ki általánosságban, hogy aztán a részletesebb kimutatásban annál megnyugtatóbban tűnjék ki netalán az a jobbaeska való, hogy a közmondás szerint nem oly fekete az ürdög mint a mint festem.

Nem! t. gy. részletes kimutatásom a logica legszigorubb szabályai szerint lesz intézve annak megbizonyítására, a mit feljebb bátor valék kimondani, s a melynek csüggesztő ismétlésétől megkímélem mind magamat, mind hallgató bíráimat.

Bizonyításom alapjául értelmeztilk mit tesz egy muzeum mint eszme, s létezése mint tény?

Egy muzeum s még ahoz hazai muzeum t. e. oly gyűjtemény, mely három főiskolának tanuló ifjúságának azon elméleti rámba, melyet tanítói értelmében alakítani fázadnak, szemléltető, tapogatható képet adjon. Melynek rendszerezett, kedveltetileg kiállított tárgyai figyelmét felkeltvén, ismeretvágyát élesztse, buzdítsa, őt a tudományt ismeri, bámulni, szeretni tanítsa. Melynek könyvtárában a tudomány terjedelméről, eszközeinek a természetével versenyző különbségeiről neki fogalmat adjon; kútfőirőlai gazdaságával sejtse vele mennyi még a feldolgozandó kelme, mely még a serdülő nemzedékek munkás kezeit várja s azért nekik nemzetük halálát, tisztelést igéri, sőt biztosítja. Melynek éremszekrényei, kőirataira s más régiségi maradványok pillantva meggyőződők, hogy azok az or, az ország, nép és fejedelmek, melyek tankönyve után fejében testetlen hang vagy árnyékképpen kovályognak és nyüzsgenek, nemcsak egy tudós mesében szereplő tán költött lények, hanem a világnak más-más alakot adó, hozzájuk hasonló éretnesb vagy gonoszabb emberi személyek voltak s egy Trajánus, Aurelius, Antonius, Mátyás, Báthori, Bethlen sat. arcmásai emlékeztetnek kitérülhetlen képeket véssenek.

Oly gyűjtemény a muzeum, melyben a külföldi utazót, tudóst vagy világiát méltó büszkeséggel körülvezethessük. Melyben ne csak teljesen egybegyűjtve lássa hazánk természeti, tudományi, szépirodalmi, műipari gazdagságát; hanem azt is, hogy mi honunkban nem voltunk és vagyunk idegenek, hogy kincseit régiebbeket és újabbakat, természeteket és szellemeket ismerjük, összehasonlítani bírjuk s ismerősként s ismertetésként végett nem szorultunk külföldi szemre, külföldi észre, külföldi tollra és külföldi sajtóra!

A belföldiben pedig, szeme elébe tárulván hona felhalmozott kincsei, táplálja a muzeum a hazaszeretetet. Mert a szeretet legerősebb alapja a becsülés. És hogyné becsülné lakója azt a földet, melyet a nagy, a hatalmas természet anynyira becsült, oly kedvező indulattal szórta reá és belé a dásait? És továbbá midőn az állványok és szekrények mutogatják mennyi még a parlag, mennyi becsés és hasznos, de nyers anyag kinálkozik a feldolgozásra, ennek szemlélete a pöntökést vállalatra, az ész és erő birtokosát tettleges munkás iparra serkenti, s a külföldnek fizetett egyol-

dalú terhes adónak a sokkal előnyűs és idvess cserevásárra változtatásával biztatja.

Egy muzeum végre oly teljes gyűjtemény, melyben a szaktudós és általában mindenki, a ki az illető országot, tartományt vagy vidéket megismerésével és ismertetésével foglalkodik, kis fáradsággal utána járhat és meggyőző tudomást vehessen, hol az eddigi felfedezések véghatára? mi az eredménye? hol és mi van neki fűrkészni való? vajjon az általa újnak vélt valóban új-e, vagy a meghatározott példány meghatározását az authenticus példányok igazolják-e? Hogy így aztán sem az igazi felfedezés ismeretlenül ne maradjon s a régiebbekkel össze ne tévesztődjék, se a nyomozó ne essék abba a sisyphusi bajba — a mi pedig nálunk most elég gyakori eset — hogy találtat találjon s felfedeztetett fedezzen fel újra s ezáltal csak oly kincset szoríson a markába mint az álomlátó a tudvalévő parabolában.

Mindezen végek elérésére okvetetlen kellékek, hogy az illető ország — tartomány — vidékből a természet mindhárom országa termékei a legújabb felfedezések teljes számban; az egy vagy más tekintetben rokonos országokéi vagy tartományokéi lehető bőségben; a mely tárgyakban lehető, az egész rendszer képét viselő egész gyűjtemények; a példányok meghatározására, a physicogeographiai, climato logiai adatok gyűjtésére szükséges eszközök és könyvek elégséges mennyiségben alkalmas szekrényeken és állványokon rendszeresen elrakva — úgy jelesen, hogy az összetartozó tárgyak a szemnek általánosan könnyen beláthatók legyenek. Hogy könyvtárában nevezetesen a haza multjának és jelenének ismertetésére szolgáló munkák teljesen feltalálódjanak s végre a multak emlékei, régiségek, feliratok, pénzék, okmányok minél jelesebben foglaljanak helyet, hasonlóképp alkalmas elrendezéssel. Ezekhez járul még a meglévő készletek használatára alkalmas, kényelmes, a közönség által minél közelebb kapható helyiségű szobák s elegendő számú, rendben tartó, mutató, a tárgyakat kiszolgáltató felelős és megbízható személyek létezenek.

Ezen nem eszményi, hanem Európában s Amerikában számos muzeumokban valódiilag és megtestesülten létező kép durván vázolt vonásai azt hiszem elégségesek lesznek a t. egyet tagjainak zsinormértéket nyújtani, melynélfogva muzeumunk jelen viszonyai eléadta után megítélhessék, vajjon feljebb általánosan mondott állításom helyes és igaz-e? Általánosan ismétlem — mert azt nem akartam vele állítani, hogy némely ágakban, részletekben és az elősorolt vonások némelyikében kezdet, sőt jelentékeny kezdet ne volna téve. Csakhogy az egész ahoz a kezdet épülethez hasonló, melynek alapja egyrészt meg van vetve, itt-ott némely falai fel is vive; de a melyhez az anyagoknak is csak csekély része van összehordva és az egész valóban csak az építőmester, alapszélvény, homlok- és oldalrajzaiban létez.

Lássuk hát elsőbbsen a muzeumi tárgyak jelen elhelyezését.

Ezek két külön helyet vannak elrakva. A természetiek az elnökünk önmaga ajándékozta kertbeli házban; a könyv-

vár, a régiség és éremgyűjtemény az ifj. Bethlen Sándor gróf szíveségéből ideiglenesen birt lakban b-farkasutczában.

Nehogy fereztést okozzak, engedelmet kell itt kérem egy kis kitérésre. Minthogy kissé hosszadalmas valék feljebb egy muzeum jellemvonásainak elősorolásában, néme-lyek tán saját gondolataikat szavaim viszhangjának tarthatnák s a muzeum compact egyhelyiitőségét azon r-vek egyikének vélhetnék, melynek alkalmazása intézetünk hiányait tüntetendik ki.

De én ilyest nem mondtam, s nem is akartam mondani. Igen jól tudom azonban, hogy oly sokak véleménye, sőt erősen őrzött hiedelme, hogy csaknem közvéleménynek tarthatni — nálunk. Nem is esoda. A tiszt. e. tagok igen nagy része értelmes mezei gazda s a ki nem az, legalább gazdasági-egylet tagja. Mivelhogy már a gazdaságban oly igen idvess, mint mely meggyőződésé vált eszme a tagosítás, igen közel fekszik az az alkalmazása, hogy hát a muzeum is tagosítani kell.

Erre ugyan felelhetném azt, hogy hiszen a gazdaságban sem volna hasznos a feltétlen tagosítás. Jelesen, egy birtokos nem kívánja hogy erdejét és mívelés alá szánt földet együtt és egy tagba mérjék ki neki. Sőt inkább a hol a természettől éppen kiválólag rétekné való hely van, ezeket is külön szokták tagosítani. De én általánosan veszem fel a dolgot, s bármily csiklandós is napjainkban kimondása, bátor vagyok azt állítani, hogy bip az a közvélemény csálhatatlansága sem áll sokkal erősebb lábón, mint — a dogmaticai s doctrinaire-i csálhatatlanság. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— Felszólítás. Mintán az erdélyi muzeum alapítására sok olyan hazafi irt alá részait alapítványi tőket, részint részvényit és muzeumi tárgyat, a kiknek lakhelye tudva nem lévén, egyenesen nem kaphattak felszólítást ígértök béváltására, azonkívül ezzel még olyanok is hátralekban vannak, a kikhez közvetve vagy közvetlenül ment felszólítás, a folyó hó 22-kén tartott közgyűlés határozatánál fogva ezennel felszólítatnak az ígéretekkel még eddig nem teljesített t. ez. aláírók, vagy önkényit elvállalt kötelezettségeknek legkésőbbre 1861 év január végéig tegyenek muhatlanul eleget, a béküldendő pénzék, értékpapírok vagy muzeumi tárgyak, az erdélyi muzeum-egylet igazgató választmányához Kolozsvárra levén ezimezendők. A kik ekkorig se váltják be ígértököt ugyanazon közgyűlési határozat következtében e határidő eltelte után névszerint fognak a lapok után felszólítatni. Az erdélyi muzeum-egylet közgyűléséből. Kolozsvárt, nov. 22-kén, 1860.

Kiadta: Finaly Henrik s. k. egyleti titkár.

— Közlebbi számunkkal szét küldöttük érdemes barátunk és munkatársunk B. Orbán Balásnak keleti utazására tett előfizetési felhívását. E jeles munka kéziratát volt alkalmunk látni, s bizvást állíthatjuk hogy irodalmunknak an-

Erdély és Magyarország unió-jának története.

Tördék egy nagyobb történelmi munkából.
Közt: HALMÁGYI SÁNDOR.

I.

(Folytatása és vége.)

Egy küldöttség Kolozsvárról fölment Budapestre, ápril 23-kán megjelent István főherceg előtt, fölkerítte őt, hogy jöjön, s mint Palatinus elnököljön az országgyűlés megnyitására, egyszerűen kinyilatkoztatták, hogy az erdélyiek Magyarország nemzeti kormányának alattvalói gyanánt tekintik magukat.

Végre leérkeztek a május 5-én keltezett királyi hivatalos levelek, a melyek 29-kére összehívták az országgyűlést. Azokban felhívtak a rendek, hogy:

1) A kancelláriának megüritt állomások betöltésére terjesszék fel a kijelöltek névsorát;
2) Válasszanak kijelölteket a királyi tábla ürességben lévő elnökségére.

3) Határozzanak a Magyarországgal való „reunio” felett.

4) Vitassák meg a jobbágyok eltörlése és a sajtószabadság rendezésének kérdését.

Ferdinánd király Ő Felsége egyszersmind a budapesti cabinet egyszerű igénylése folytán, s még a kolozsvári országgyűlés tárgyalásait megelőzőleg, Erdély kormányzójának legkegyelmesebben megrendelni méltóztatott, hogy a magyarországi palatinus felsőbbeséget ismerje el. (Lásd a máj. 29-diki kir. rescriptumot.)

Az országgyűlést a meghatározott napon Puchner altábornagy Erdély katonai parancsnoka, mint k. biztos nyitotta meg, s mindjárt másnap a Magyarországgal való unio a három politikai nemzet, a magyar, székely és szász nemzet, képviselői által egyhangulag proklamáltatott.

A szász követek némely kikötéseket akartak tenni. Gross Károly, brassói követ, azt mondta, hogy küldői méltányolják az uniót, ha a pragmatica sanctio fenntartatik, s ha kebbi administraziojokban a német nyelv jogosultnak elismertetik. A nagy-szebeni követ, Schmidt Konrád, kérte, hogy a szász nemzet jogai és kiváltságainak biztosítása az új törvényben legyen kifejezve. Mintán mindketten megnyugtató választ nyertek, egyik mint a másik sietett helyeslést adni a törvény szerkesztéséhez.

Egy más követ, eredetire nézve román, Boheczel Sándor, a ki azelőtti napon a ro-

mánoknak egy petícióját nyújtotta be, minden ellenvetés nélkül követte szász követársai példáját. Fogarasi püspök, Leményi, szintén pártoltá az uniót.

Az említett törvény következő szavakból áll: „Mintán Erdély meglek rokonzenvenvel fogadta a magyar országgyűlés által a haza egyesítését illetőleg hozott 1848-ki decretum VII-dik cikkét, ezennel egész terjedelmében elfogadja Erdélynek Magyarországgal való unióját azon kapcsolattal, a mely a birodalom egységét képezi, s a mely a pragmatica sanctio által mint sérthetetlen szentesítve van.”

„Következéleg” valamint a magyar testvérházában minden lakók jogegyenlősége törvényesen kimondott és érvénybe hozott, azonképpen ezen egyenlőség véglegesen és megváltoztathatatlanul kimondatik a haza (Erdély) minden lakóira nézve, nemzetiségi, nyelvi, avagy vallásbeli megkülönböztetés nélkül, az ezen törvényvel „összetűltöz” határozatok érvénytelenségek nyilvánítván” sat.

Erre az országgyűlés a főországgyűlésre küldendő erdélyi követek számát 73-ra emelte, s haladéktalanul egy bizottságot nevezett ki, a mely hajtsa végre a proclamált vissza-keblezést. Ezen bizottságy tagjai nemcsak magyarok és székelyek valának, hanem szászok és románok is, köztük a románoknak két püspöke és Boheczel követ.

Egy más küldöttség pedig aral bizatott meg, hogy vigye a törvényt az uralkodó elibe megszentésük végett. Az, kisérve a nép lelkes szerencsevágyaitól, azonnal fel is indult a királyhoz.

II.

Az 1848-diki kolozsvári országgyűlés decretumai több nevezetessé cikket foglal magában, a melyeket még a legunalmasabb ismétlés veszélyével se lehet eléggé emlegetni és kiemelni.

A második cikk meghatározza a választási censust, oly formán, hogy azt mindenki gyakorolhassa, a ki 8 forint adót fizet a vidéken; a városokra nézve meghagyatik a gyakorlatban lévő qualificatio; semmi új münicipalitások közvetlenül választandják követeket.

A harmadik cikk felállítja a nemzet, örséget; a székelyek, a kik eddig mint határvédeke a császári kormány által kinevezett tisztek alatt állottak, nemzetörök gyanánt tekintetnek, de tekintetbe véve a veszélyeket,

a melyek a hazát fenyegetik, ideiglenesen még a szokásos szolgálatot folytatják.

A negyedik cikk eltörli a robotot és a tizedet, mind a polgárit, mind az egyházi.

A regalejog fennmarad, mint Magyarországon.

A jobbágyok eltörlése egyhangulag megszavaztatván, megrendeltetett, hogy az mindjárt június 18-kán kezdve gyakorlatba vételessék. E tárgy körül Vesselőnyi Miklós-nak nem kis érdeme van. Ez ünnepeit hazafi már 1837-ben szót emelt a jobbágyok érdekében, s minthogy elég vakmerő volt szentvédelesen megtagadni a kormány politikáját, mint a mely a reformok elibe akadályokat gördít, törvénybe idéztetett a fogságra ítéltetett, a hol szemévilágát elvesztette. 1848-ban már vak volt, s csak úgy vezették az országgyűlési terembe. A június 6-ki ülésben feláll, s mint bősies ifjú elte napjaiban, ama dörögdelmes hanggal szót emel és kimondja a paraszток felszabadulását.

— Ne legyenek többé jobbágyok! — kiált fel. Legyenek mind szabad honpolgárok!

Az egész gyűlés, mintha csak egy személy leune, feláll és felel:

— Legyenek mind szabad honpolgárok! Vesselőnyi ismét szól:

— Legyenek egyenlők a törvény előtt, mint mi azok vagyunk.

— Legyenek! — felel a gyűlés.

— Legyenek testvéreink, ugyanazon jogok és kötelességekben osztályosok velünk!

A tapsvihar és a kiáltások felbeszakítják a szónokot.

— Igen! — folytatja végre; — igen! szentháromság napján kezdve részestüljön mindenki a szabadság, egyenlőség és testvériség, e politikai szentháromság áldásában!

Ezzel leült.

Az országgyűlés tagjai még mind fennállva, leirhatlan lelkesedés leleit tanusíták. Kardok csörgése s ezer meg ezer éljen-kiáltás hangzott a teremben s a teremből ki, jelentvén a tömegnek, hogy Erdélyben nincs többé csak szabad ember!

E jelenet nagyszerű és megható volt. Emlekezni fognak rá igen sokan a mostan élők közül; mert hisz azóta mindössze csak tizenkét év telt el. (Bocsánat e szóért: „csak”!) A kolozsvári decretum ötödik cikke értelmében az állam tartozott a földesurakat az urbésiségért kárpótolni.

A hatodik és hetedik cikkeket mellőzve, kiemeljük a nyolczadikát, melyszerint a Pozsonyban megszavazott sajtótörvény itten is

rögöni alkalmazásba jött. A tizenegyedik cikk pedig rendeli, hogy az unio következtében nem fog felemeltetni a só ára, a mely Magyarországon magasabb.

A június 19-ki ülésben két királyi leirat olvastatott fel, a melyek épp akkor érkeztek Innspruckból. Az első megerősítette az unio törvényét. A második felruhazza a palatinust azon joggal, hogy a választási törvényt szentesíthesse.

A június 20-ki gyűlést a szász követek foglalkodták, a kik igényüket fejezték ki a tizedkárpotlásra és nyelnük szabad használatására nézve. A bizottmányának meghagyatott, hogy vagyre figyelembe és támogassa azt a magyar kormány előtt. A rokonszenven ezen bizonyítványa által elkötelezve, N-Szeben követte így köszöné azt meg követvársainak: „Sietek kifejezni hálás köszönetemet a gyűlésnek azon kegyért, a melyet nemzetem iránt tanúsíta. Ezennel kinyilatkoztatom, hogy a szászok készek határozottan fegyvert ragadni a kedves haza védelmére, bár merről jöjjen is a veszély!”

Mily szép, hazafias szavak valának ezek!...

A mi a románok petícióját illeti határozatott, hogy az terjesztessék a főországgyűlés elibe, a melynek összeülése július 2-ka vala határnapul kitűzve. Ott tárgyalva hatik az, a mennyiben a közelebb hozott törvények nem elégitettek volna ki minden, abban kifejezett jogos kívánsámat. Követve a szász követek példáját, a görög-egyesült hitfelekezeten léző románok püspöke, Leményi helyeslést adta e határozathoz, egyszersmind köszönetét fejezvé ki az országgyűlés jóindulatáért.

Június 23-kán, István palatinusnak egy a választási törvényt megerősítő leirat felolvasztatván, a kolozsvári országgyűlés feloszlott. Az ünneplés bezárás azonban később ment végbe, mikor a feloszlás iránti királyi levelek leérkeztek.

Az erdélyi nagyfejedelemség rendinekei utolsó gyűlése, valamint Magyarországot utolsó aristocraticus országgyűlése, nagylelkűleg le tudott mondani a végre egyesített két testvérhaza népképviselői gyűlése részére. Az akkori derék országgyűlési szónokok, mint Vesselőnyi Miklós, Kemény Dénes, Bethlen János, Szász Károly, a két Zeyk, a Telekiek, s több mások nevei, s hazafias törekvéseik örökre fel lesznek jegyezve a magyar történet könyvében.

ral nagyobb becsületére váland, mert oly felvilágosításokat hoz az kelet még ismeretlen tájairól, melyeket nem könyvek hanem csakis személyes tapasztalat alapján lehetett meg tenni, s vannak utazási észleléseiben oly pontok, melyek az e téren európai tudományosság által sincsenek csak érinve is. Orbán az általa leírt tájakat személyesen, s az ottani utazás minden viszonyosságai közt járta be, s a mellett, tekintélyes írásokból előre, s utólagosan pedig Londonban az ottani világhírű Múzeumban tett pár évi tanulmányozás után állítja össze fontos utazását, mely bizonyosan nemcsak a nemzeti, de az európai tudományosságának is hasznos szolgálatot tett. Munkája 5 kötetre terjed. Előfizetési ára 4 forint, melynek felét előre, felét a 2-dik átvételekor kell ide Kolozsvárra az íróhoz czimezve beküldeni, magunkra vállalván mi is az előfizetések elfogadását s hozzá teendő kézbesítését. A munka első kötete január elején fog megjelenni.

— Mai számunk mellett küldjük szét a „Korunk“ című új politikai lap előfizetési felhívását. E lap a Gámán új nyomdáján fog megjelenni s mindjárt a jövő hó elején megindul.

— Bécsből írják a „Fortschritt“-nak nov. 25-ről: A magyar udvari kancellár b. Vay utazása államügyek miatt haladékot szenved, s csak kéthárom nap múlva fog bekövetkezni.

— (Necrolog) Halmágyi Frónius Mihály itten M.-Vásárhelyen folyó hó 10-dikén végezte be édes-keserű életútját. Sok szépet, sok nemest lehetne irni életéből, li mind katonai, mind polgári pályáján a főkötelességet soha se téveszté szeméi elől: a becsületességet. Hivatalait, szorgalmas gazdagságát nem említjük. Legyen elég annyit mondanunk emlékeül: hogy noha eredetire nézve nem magyar, de azzá vált szíve és honszerelme által, s e hazaért és nemzetért örömet türt, szenvedett a nélkül, hogy esőkkent volna honszerelme és reménye. A hazafiak áldása lebegjen sirja fölött.

— A kolozsvári czukorgyár eladási ügye. — Ez egész hazában elszorva lévő közel 300 részvényest érdekelnének tudása: mi eredménye lett a nov. 26-ki árverésnek? alól jegyzett a leghitelesebb forrásból értesült arról, hogy az árverésnek némi akadályok gördítettven elejébe — a részvényes társulat irányában terhes felelősséggel köteles választmány minden útát megkísérelt arra nézve, hogy a nehézség megoldásának oly expedienst találja ki, mely senkinek emberséges és igazságos jogát ne sértse s mégis ez oly sok kárt szenvedett társulat legalább a veszett fejszének a nyelét megkapja; célja elérésére nézve bizonyos alkudozások folynak, melyek ha beveződtek: így vagy úgy — a dolog állása birlapilag a részvényes társasággal tudatni fog. A—a.

Nemzeti színház. Nov. 20-án adták a „Végrendeletem“ című drámát Czákótól, Róle Nina szerepét Follinsz né, Alparétinét Tothné, Antonit Ujfalusi né személyesítvén.

Nov. 21. „Pacsuli világismeretei“ vigjáték. A közönség indignálódott ugyan, hogy a múzeum-gyűlést megelőző napon a begyűlt vidéki közönség elé ily feltételes darabot hoznak, mind a mellett jól mulattunk, főként Ujfalusi és neje által, kik közül az első a czimszerepben, az utóbbi mint Ligetint igen nagy elevenséggel játsztak.

22-kén: Beszélő adatul a múzeum egy éves ünnepére, „Bibor és gyász“, Hegedűs e sok hatással bíró drámáját kellő sikerrel adták. Komáromi mint Béla herceg, Ujfalusi mint Othmar kintünk, valamint Follinsz né Idil szerepében.

23-kén: „Hunyadi László“, az előbbi személyzettel, kivéve, hogy Pauli helyett a király szerepében Nagy lépett fel, kinek meglehetősen hangja van, habár játéka még nincs. Follinsz a czimszerepben, Kaiserné Erzsébet, Egedi Mari Mária szerepben jól működtek.

24-kén: „A zsidó család“, jó irányú dráma. Komáromi Ottmayer szerepében jól alakított, valamint Roéné Sarah szerepében. Ujfalusi né (Vilma) kellemes elevenséggel, valamint Tótné (Teréz) átfonoltsággal játszott.

25-kén: „Mátyás diák vagy a czinkótai íze“. Tóth Soma Vlad szerepében mulattatta a közönséget.

26-kén: „A mama“, Szigligetivel. Mogoriné szerepében Boérné, Ujfalusi né (Cili), Boér (Szege), Rajz (Ormi), Komáromi (Ugri) szerepében tetszést arattak.

27-kén: „Gritti“. A czimszerepben Ujfalusi, Gertrud szerepében Tótné kintünk, valamint Rajz (Antal) értelmesen játsztak. A mint az eddigi darabokból látszik, Follinsz elég jó repertoírról gondoskodott, valamint ruhátára is jobban el van látva, hogysem e társaságnak Bukarestben szenvedett bajódrése után oly rövid idő alatt remélni lehetett.

POLITIKAI HIREK.

— A külhatalmaknak a gaetái udvarnál volt követi II. Ferencz király hathatós kérése folytán utaztak el Rómába, mi oda látszik mutatni, hogy a király az erőnek rövid idő alatt megtámadását előrelátja s az illető követeket nem akarta a bombázás veszélyei s kényelmetlenségeinek kitenni.

— A francia csapatok szaporítása Rómában a folytatást tart s utóbbi napokban ismét sok löszér érkezett Civita-Vechiába. E katonai készülétek roszul egyeznek azon állítással, hogy Morry gróf azon küldetéssel megy Rómába, nyilatkoztatni ki a pápának, hogy a francia csapatok el fognak hagyni Rómát. Diplomatiái körökben azt hiszik, hogy Franciaország a római kérdésnek Szárdinია érdekében való megoldását addig buzsa halasztja, míg Felső-Olaszországban a Piemont s Ausztria közti háboru kiút. A pápa tekintélye e közben mindaddig csorbulást szenved s Franciaország Italia közepén oly hatalmat öszpontosít, mely elég erős leendő neki döntő szavazatot biztosítani, ha majd az új királyságnak végleges szervezése jön sorba.

— Pusztá hírek bizonyult be az, hogy Garibaldit Párisba várták. Csak az igaz, hogy híre el volt terjedve.

— A legközelebbi miniszterváltozás Párisban nem oly jelentékeny, hogy abból már a francia politikának lényeges fordulatára lehetne következtetni. Fould ki-léptével a francia miniszterium keblében levő békés elemek nem csekély rövidséget szenvednek, de azért nem mondhatni azt, hogy a harcziai Walewszki belépte által erősödést nyertek volna. Walewszki gróf ügyes diplomata s lelke mélyében talán igazi conservatív és békés érzelmű, de mindamellett is az ő hivatalkodása alatt történt volt Franciaországnak Ausztria elleni rejtelmes készülődései; ő a háboru alatt is hivatalában maradt, s még azután is addig, míg végre át kelle látnia, hogy az Olaszországban történetekkel szemben oly francia miniszter, ki a villafrancai szerződés érvényességébe való hitet csak színli is, csupa anachronismus. Walewszki gróf tehát be-adá lemondását, de kétségkívül nem azon okból, mintha a császár politikája az ő elveivel össze nem hangzott volna, mert akkor már sokkal korábban kell vala elbocsáttatását kívánnia, hanem mert állása az európai diplomatiával szemközt, a melynek ő mintegy jótállott a villafrancai szerződésért, külsőleg is tarthatatlanná lett volt.

Ha már e férfi a francia kabinetbe ujjolag belép, nem fognak hiányozni szöszatok, mik ebben kedvező jelt látnak a conservatív érdekekre nézve. A makacság, melylyel Franciaország Gaetát a tenger felől védi, csapatainak Terracinába való bevonulása, honnan a nápolyi király utolsó erőde élelmi szereit veszi, bízhetőleg ama gyanítás megerősítésül fognak vétetni. Habár ennek az ellenkezőj nem lehet is egész határozottsággal állítani, csakugyan némi óvatosságot a helyzet megítélésében nem fog ártani. Először is el kell várnunk a külügyi tárczával, mivel — ha személyváltozás általában politikai változás jelül vehető — úgy mindenekelőtt Thouvenelnek kellene visszalépni. Aztán Franciaországnak Angolországhoz való viszonyai sem ugy állnak a legújabb időben, hogy a francia politikának conservatív fordulata várható volna. S ha szinleg ily fordulat állana is be, mit nyerne vele a világ; a bonapartismus céljai oly keményen állnak, hogy azon muló kedvszeszszenések semmitsem változtathatnak.

— A „Times“ e hó 19-ki számában meglehetősen csipős cikket hoz Ausztriáról. Többi közt ezeket mondja: „Ausztria belállapota napról napra aggasztóbb lesz. A magyarok, ha mindjárt a legmérsékeltébb, de egyuttal a leghatározottabb forradalmárok. Nekik nem céljuk, egy dynastiát megbuktatni, mint ez a francziák különféle lázongásait jellemzi, sem pedig nem szándékuk, a külföldieket kikergetni, mint ezt újabb küzdelmeikben az olaszok tevék. Ők a mostani dynastiával annyiban elégedettek, a mennyiben egy másikat nem kívánnak, — s jöhetnek a németek a magyarokkal szemközt idegenekül tekintenek, de Magyarországnak annyi német van letelepedve, hogy általános kizsorításukra gondolni sem lehet. Azonban a magyarok ebbeli elhatározása, melyhez képest minden régi történelmi jogaihoz rendületlenül ragaszkodnak, oly szilárd mint valaha; s ha e jogok közül megtagadtának, — a nép mindenkép kész, azokat fegyverhatalommal is érvényre emelni. Annyi áll, hogy valamely országnak lázadáshoz való hajlamáról mondott ítélet — az e tárgy fölött észlelődnének személyes nézeteitől függ; de a legmeghíhetőbb kutforrások alapján mégis azt állíthatjuk, hogy jelenleg csekélyebb egyenetlenség létezik az egyes népfajok, — s jelentéktlenebb véleménykülönbség a nemesség és parasztság között, mint 1849-ben. Akkor Magyarországnak két élesen kiváló párt létezett; t. i. azon párt, mely az alkotmányos mozgalmat előidézte, és az, mely azt Kossuth vezetése mellett — democraticus kísérlettel változtatla által. Ezen versenyegek megszüntte Magyarországot hatalmasabbá s az ausztriai kormányrendszer veszélyesebb ellenségévé teszi, mint valaha. Magyarország, ha e tekintetben erőlesen föllépés nem történik, Italiát egy jőidőben választott diversióval mindenesetre gyámolítani fogja. Ausztriának fel kell adnia azon tartományt, mely legsebezhetőbb oldala. Ezen áldozat a császárt oly állapotba helyezi, hogy Magyarországnak megteheti azon engedményeket, melyek egyedül képesek neki e királyságot biztosítani. Ha Ausztria eddigi pályáján tovább halad: ugy a háboru által őt fenyegető terhek alatt tönkre kell jutnia. Azon lehetetlenséggel szemközt, hogy Velenczében elfoglalt állását megtarthassa, s azon kilátásban levő veszély miatt, hogy háta mögött lázadás törhet ki: megoldése csak időkérdés és oly bizonyos, mint a nápolyi vazall-souverainitás volt.“ (P. H.)

Ugyan e lap, Lamoriciére hadijelentéséről szólván, illető vezércikkét ilyképpen végzi: „Ezen egész történet leczkélul szolgálhat minden kényuri és zsarnoki kormányoknak; ez megmutathatja nekik, hogy a veszély órájában nem bizhatnak idegen zsoldosokban, ha egyszer a tulajdonképi alattvalókra támaszkodni nem lehet; ez megmutatja nekik, mint idézik elő saját balfogásaik bukásukat, és — a mi utóljára legüdvösebb tanulság — hogy nap-

jainkban hasztalan dolog külföldtől várni rokonszenvet. Lamoriciére és zsoldosai tulnyomó erő ellen voltak kénytelenek küzdeni, s remélhetőleg ezen eset minden oly se-regeknél elő fog fordulni, melyek a szabadság harczaival szemközt a zsarnokságot képviselni erőlködnek.“

— Konstantinápolyban oly nyomasztóvá lett a helyzet, hogy már a pénzügyek szomorú állapotja is egy nagy krisist fog nem sokára okozni, mint ezt Törökországból jött hiteles emberek állítják. Hat hónapot sem adnak a török állam fönnmaradásának. A katonaság tiz-tizenkét hónap óta nem kap fizetést; a hivatalnokok egy poltrát sem látnak; az ügyek vitele fönnakadt. A diplomatia összedugott kézzel látja a veszélyt és veszteget, — sőt Anglia sürgeti a Szíriába küldött francziák visszahívását. Ily viszonyok közt meg nem hallgattatik kétségkívül. — Ha mégis sikerülni találna a török kormány kölcsön-fölvételi kísérlete Párisban: ez valódi megváltás volna a török államra nézve.

Ujabbak. — A francia kormány készíti magát a tavaszi harczra, s mint eddig az anyagi fegyverek készítésével foglalkodott, most az erkölcsi fegyverek tarát kezdte gazdagítani. Lajos Napoleon mezőt nyit a francziák alkotmányos munkásságának; egy párisi távirat nov. 25-ről jelenti: Ma a „Moniteur“ következő rendeletet hoz: A nagy államtestületek számára, kormányunk általános politikájában nagyobb közvetlen résztvevést engedvén s bizalmunknak fényes bizonyítványát akarván adni, elrendeljük: Mind a senatus, mind a kamarák válaszfőiratot szavazandnak meg megnyitó beszédünkre. Ezen főirat kormánybiztosok jelenlétében fog megvitatatni, kiknek teljes fölvilágosítást kellend adniok a bel- s külpolitika iránt. Oly célból, hogy a törvényhozó-testület számára véleményének kifejezése a törvények szerkesztésénél s a törvény módosítások indítványozása iránti jog gyakorlása könnyítettessék, a szabályzat megváltoztatatik. A gyors közzététel iránt intézkedések tétettek. Az ülésszak alatt a tárczanélküli miniszterek fogják az államtanács elnökeivel s tagjaival együtt a törvényjavaslatokat védelmezni. A császári ház miniszteriuma egyesítettik a palota nagymarsaljának teendőivel. Az Algír s gyarmatok számára miniszterium megszüntetik s a gyarmatok ügyei a tengerészettel egyesítettnek. Chasseloup Laubat tengerészeti miniszterré, Hamelin admiral a becsületlegio nagykancellárjává, s Malakoff herczeg algiri főkommandyóvá neveztetnek ki.

A közoktatásügyi miniszterium hatásköréből mindazon szolgálati ágak, melyek nem vonatkoznak közvetlenül a közoktatásra vagy az egyetemek különös rendezésére, elvonatnak s az államminiszteriumhoz utasítottak.

— London, nov. 23. Mint a „Times“-nak Nápolyból 22-ről távirják, II. Ferencz királyt 21-kén vérömlés lepte meg. Egy Gaetából kiindult gőzös orvosokat vitt oda. Nápolyban ujjolag miniszterváltozás történt.

— Turin, nov. 24. Ma az „Opinione“ ezt írja: Francia s Angolország II. Ferencznek ismételve Gaeta elhagyását tanácsolták; azt hiszik, hogy ezen tanács figyelembe fog vétetni, ellenkező esetben a francia hajóhadnak el kellend hagynia a gaetai vizeket. Rómában egy palota tartatik készen II. Ferencz király számára. A pápai kormány egy körjegyzék által igazolandja a bourbonféle csapatoknak nyújtott menhelyet.

— Turin, nov. 23. Ma az „Opinione“ a legközelebbi Velenceze iránt várható harczban, Olaszországnak csupán pénzügyére s tengerészetére számít s bevallja, hogy az olasz szárazszi sereg egyelőre még nem mérkőzhetik meg az ausztriaiával. Csupán oly tetemes pénzeszközök, miket Olaszország előszerezhet s előszerezend, s az adriai tengereni uralom fogják Olaszország számára a győzelmet megszerezni.

— Turin, nov. 21. A trieszti „Sferza“-nak távirják: Ma táviratilag Genuába jött hírek szerint Nápolyban ellenforradalom tört ki. A sürgöny elindulásakor ott torlaszokat építenek.

— Genua, nov. 22. Mieroslawski több lengyel tisztekkel Párisból ide érkezett s Nápolyba utazott el.

— Milano, nov. 25. Ma a „Perseveranza“ Turinból 24-ről jelenti: A pápai területre menekült nápolyi csapatoknak nemcsak fegyverei, hanem lovai is a hadjárat bevégezteig a francia megszálló sereg kezében maradnak. — Azt állítják, hogy a francia hajóhad mindaddig Gaeta előtt maradand, míg II. Ferencz király ama várban lesz. — A messinai fellegrárra vonatkozólag egy haditanácsban elhatározottat, hogy ennek ostromlása csak Gaeta bevétele után fog megkezdetni.

— A Reuter-irodának Plymouthból jelentik, hogy Viktoria and Albert kir. gőzös ma reggel ott az osztrák császárnóval kikötött; szent vesz fel s tovább megy Maderiába.

— Washingtonból 10-ről írják: Az unio elszakasztására való izgatás délen folyvást tartott és komoly aggályokat okozott. A charlestoni, separatisticus érzelmű polgárok (Déli-Carolinában) tömegesen összegyűltek a rögtöni elválás sürgetésére. Washingtonban minisztertanács volt.

— Konstantinápolyból jelentik, hogy a külföldi követek közigazgatási és pénzügyi reformokra vonatkozó előterjesztvényt szándékoznak a Portának beadni és elfogadását sürgetni.

— Napoleon császárnak Londonba híresztelt utazása még eddig nem valósult.

— Moldva Oláhország. Míg nálunk benn hazánk kebelében is vannak unióknak ellenségei a nem magyarok közt, addig a „C. Dimauche“ szerint Moldva és Oláhország képviselője legközelebről össze fog hivatni, hogy a két fejedelemség egy állammá összeolvastatásával foglalkozzék.

— Párisból írják 27-ről: Persigny belügy, Forcade-Laroquette pénzügyminiszterre, Bullault és Magne tárcza nélküli miniszterekké nevezettek ki.

— Nápolyból írják 22-ről: Bosco tábornok Antonellit meglátogatta, az utóbbi azt állítja, hogy a piemontiak még 20 nap eltelte előtt Rómába bevonulnak.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE november 26-kán.

Állam-adósság.	pénzben	árban		pénzben	árban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	77.80	77.90	Ausztr. államvaspálya	281.50 282.—
5%-os metalliques	100 frt.	66.70	67.—	Nyugati vasut	185.— 185.50
Földtehermentesítések.				Pardubitzai vasut	113.— 113.25
5%-os magyarországi	100 frt.	68.50	69.—	Tisza vasut	147.— 147.—
5%-os bánsági, horvát és szláv	100 frt.	66.75	67.25	Déli vaspálya 60% (ex div.)	184.— 185.—
5%-os erdélyi	100 frt.	65.75	66.25	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	148.25 149.75
Sorsjegyek.				Graz-Köflachi	100.— 105.—
Trieszti db.	100 ft pp.	110.—	111.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.— 22.—
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	94.50	94.75	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.— 65.—
Budai városközség db	40 ft a. é.	35.75	36.—	Váltók (devisek)	
Eszterházy	40 ft pp.	86.—	86.50	Három hónapra.	
Salm	40 ft pp.	38.—	38.25	Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3%	118.15 118.25
Pálffy	40 ft pp.	36.—	36.25	Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2 %	118.25 118.40
Clary	40 ft pp.	36.25	36.75	Berlin 100 tellér (150 ft ausztr. értékb.) 4 %	104.— 104.20
St. Genois	40 ft pp.	36.75	37.—	M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 %	138.25 138.40
Windischgrätz	20 ft pp.	23.25	23.50	Hamburg 100 márk-bankó ft 75 ft 85 kr) 2 1/2 %	55.05 53.40
Waldstein	20 ft pp.	25.50	26.—	London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2 %	
Koglevich	10 ft pp.	14.—	14.50	Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2 %	
Részvények.				Pénznekem.	
Nemzeti bank ex div.)		754.—	756.—	Korona	19.—
Hitelintézet 200 frt.		176.20	176.40	Császári arany	6.55
Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.		556.—	558.—	Reczés arany	6.55
Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.		399.—	401.—	Napoleonsd'or	11.05
Trieszti Lloyd 2 ik kibocsátása 500 ft pp.		145.—	160.—	Orosz imperiale	11.30
Budapesti lánczhíd 500 ft pp.		380.—	390.—	Ezüst	138.—
Éjszakai vasut		195.50	195.70	A nemzeti kölcsön papir szelvényei	38.—

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

SZENKOVITS MÁRTON divatáru- és porcellán-raktárába

bel- és külföld nevezetes gyáraiból a legújabb női és úri czikkek érkeztek, egyáltalában meglepő szépségű és mindenféle alkalomra szükségelt tárgyak dús választékkal. Különösen felemlítendő: a felszerelt úti tarisnyák, női táskák varró eszközzel ellátva, dolgozó szekrények és író sekretárok, angol kézi bördők, a legújabb divatu női ékszerek, és igen remek művi ékszeres ládikók, finom metszett üvegnyomók, izletes porcellán kávé-, theás- és asztali terítékek, nagy mennyiségű gyermekjátékok, és még ezerféle névnap, karácsoni és ujévi ajándékok, mind valódi finomak és igen jutányos árúak, Kolozsvárt, nagypiacz, b. Józsiha-ház.

POP J. G. Anatherinszajvize.

Már nálunk is lassanként mind több figyelmet kezdenek a fogakra fordítani, mire azoknak oly nagy szüksége van, hogy az ember fájdalmak és kellemetlenségtől megóvassék. Nincs fájdalom a fogfájáshoz hasonló. Maga a szép Helena is rossz fogakkal és ennek következtében roszbűzű lehellettel kéri nélkül maradt volna, s amaz, a historiában ismeretes miniszter, a kit a trónra lépett fiatal uralkodó nyugalmazott, mivel az agg állam-férfi rosz fogai reá kellemetlenül hatottak, nem halt volna tört szívvel meg. Az ismeretes mondat: „princiipiis obsta, sero medicina paratur“ semmire se alkalmazható tehát annyira mint a fogakra.

A fogfájdalomnak legkisebb mutatkozására azonnal használni kell a POPP ANATHERIN-SZAJVIZÉT, s azonnal meg vagyunk óva azon káros következményektől, melyeket a saját magunk irányában kötelességmulasztás szokott maga után vonni. „Vigyázzunk magunkra!“ — ez az első szabály, ha az ember egészséges akar maradni, s ez különösen a fogakra nézve áll. Minden betegségre több gondot fordítani, mint a fogfájásra, s pedig ez nemcsak a legkisebb betegség, hanem a legkellemetlenebb is, nemelyeket egész életen át gyötörvén. Arra, hogy a fogak minő szerepet visznek betegségek történetében, rendesen csak akkor gondolnak, midőn azok már fájnak, s kihuzandók. De akkor már késő, már csak gyökeres orvoslás, a bajnak gyökerestől való eltávolítása segít.

Ambar Popp Anatherin-szajvize majd minden nagyobb háztartásnál alkalmazva van, mégis figyelemztetjük azokat, a kik még azt nem ismerik, hogy mily hathatós szer az. Ez a legpompásabb szer a fogak épen tartására, a fájdalom eltávolítására, s ha a baj elharapódzott, annak megakadályozására. Különösen alkalmas a fog-tisztításra még akkor is, ha a borkó lerakódás már kezdetét vette; visszaadja a fognak szép és természetes színét, s a műfogakat is tisztán tartja; elszibbasztja az odvas fogak fájdalmát, és a kezdetben levő fog-evődéseket megszünteti; meggyógyítja a petyhüdt foghúst, szilárdítja az ingó fogakat, s biztos gyógyszer a foghús-vérzés könnyebb esetében. Hathatós továbbá a foghús rothadása ellen, rheumaticus fájdalmaknál, s megbecsülhetetlen végül azért, hogy a lehelletet kellemes szagúvá teszi, s rögzített száj-szagot is eltávolítja.

Az elismerés, a melyben az Anatherin-szajviz részéről, nem csak általános elterjedése, hanem számtalan dicsőítő iratok által is bizonyítható. Bizonyítványt bírnak herceg Eszterházy, gróf Fricsné, gróf Fürstenberg, báró Pereira, s több orvosoktól, mint Oppolzer, Heller, Brants, Ritter, Schaffer stb.

Ezen Anatherin-szajviz kapható, Kolozsvárt: Wolff J. és Kudy J. gyógyszer-táraitban. Tordán: Wolff G. gyógyszer. Szébenben: Zóhrer és Müller, Steiner gyógyszerész. Brassóban Fabick János fia és G. János fia. Károly-Fejérvárt: Rusz, Wagner könyvtáros. Segesvárt: Misselbacher J. M. Beszterczén: Dietrich és Fleischer. Dézsen: Kremer S. Déván: Büchler A. Nagy-Váradon: Janky J. Huzella. Fogarason: Nehrer. M.-Vásárhelyen: Büchler D. és Fogarasi. Balázsfalván: Kovrig T. Szászvároson: Specht, Leonhardt J., és Wotsch gyógyszer. Szász-Régenben: Traugott és Wachner, Zilahon: f. Abrahám Gábor. Debreczenben: Bezler gyógyszerész. Saltzman és Czanak J. urak.

(1154)

(30/11 1860.)

(3—6)

Angol szabadalmas

KÖSZVÉNYGYOLCS

mindennemű fájdalom ellen,

mint: köszvény, rheumatismus (tagnyílás, keresztcsont fájás), orbáncz, mindennemű görcs kézben, lábban, s különösen vér-ér-dag fobeli köszvény, podagra, tagdagadás, ficamodás, oldalyílás esetében biztos eredménnyel egyetlen gyors és valóban hatályos segítő szer.

Ezen, Európa minden államaiban körül belől 12 év óta ismert, angol szabadalmas kir. bajor és kir. württembergi engedéllyel ellátott köszvénygyolcs mázozos fellelvel készített (még pedig az egész darab) a szenvedő tagra. A fellellesztés előtt a mázozos oldal lágyra meg nedvesítendő, s néhány percig a kemence előtt tartandó, hogy az a testre felragadjon. Az nem hagy semmi foltot vagy nyomot maga után, e'cintén némi mardosó fájdalmat okozand ugyan, de nem kell levenni, míg az magától le nem válik, s a fájdalom egészen meg nem szűnt. Ha a testrésznél az izület kívánja, ehhezpest a gyolcs ollóval bemetszendő, hogy az a test mozdulatai közben a megfeszülés miatt ne legyen alkalmatlan. Rheumatismus főfájásoknál (mint egyetlen elismert, általános szer) a haját levetőleg vizsgálva kell simítani: s szeletenként feltenni, épp úgy a nyakszirtnál is a fülek mögött, s ez teendő a felvázolásnál is.

Minden csomag helyt Budán 1 frt. p. p. vagy 2 sz. ezüst garas porosz arfolyam szerint, vagy 1/2 amer. dollár, vagy két angolshilling, avagy 3 francia frank.

Kivonat a „Pes er Lloyd“ 1855 apr. 15-diki 88-ik számából

A budapesti kereskedelmi és iparkamra jelentése a központi bizottmányhoz Bécsben.

kerületének részvételéről a párisi gazdasági és iparműkialltásban — XII osztály.

Weber károly (czég May Emil, Buda, Krisztinaváros) küldött két darabot az ő kiváltásos köszvénygyolcsából, a melyet tíz év óta készít. A meglepő gyógyhatás köszvényes és rheumaticus bajokban ezen készítménynek Európa minden államaiban nagy elterjedést szerzett.

Kapható Kolozsvárt csupán csak Wolff J. gyógyszer-táraitban, Tordán: Wolff Gábor gyógyszer., Brassóban: Jekeli Ferdinánd gyógyszer., Szébenben: Schneider F. J. szépmű-kereskedésében, Beszterczén: Dietrich és Fleischer keresked., K.-Fejérvárt: Wagner József szépmű-kereskedésében, Segesvárt: Misselbacher J. B. kereskedésében, Temesvárt: Kraul János keresk., Aradon: Probst F. J. kereskedésében, Wersetzten: Joannovits St. P. urnál.

(1166)

(2—3)

(1170)

(1—1)

Eladó zongora.

Egy 6 és 1/2 octávás, jó állapotban levő zongora eladó 100 forintért. Bővebb tudósítást ad Stein könyvkereskedése.

(1169)

(1—3)

Hirdetmény.

Alsó Fejérvármegyében, jelenleg a N. Enyedi járásban Oláh Lapadán egy birtok rész, mely áll egy udvarházzal s más épületekkel ellátott telkiből ahhoz tartozó szántó, kaszáló, szőlő és erdőktől, örök áron eladó. A terület mennyiségére útmutatásul szolgál a helységben meglévő birtok iv. Az eladandó birtok áráról s egyéb körülményekről értekezni lehet N. Enyeden tekintetes Foszto Ferencz urnál.

(1167)

(1—1)

Sz. Somlyó városától 1/4 órai távra, országot mellett, Perccsen helységben, egy csinos lakó udvarház, jó nagy kiterjedésű telekkel, szükségelt gazdasági épületekkel ellátva, mint egy 150 köblös legjobb minőségű és trágyás szántó, 50 szekér szénát termő réti s szénafüti kaszálólal, mintegy 30 holdnyi dézmás, 600-1000 vederig jó birt termő. Legjobb állapotban levő majorság szőlővel, 15 és 3/4 telek utáni kisebb haszonveteli joggal több évre, kedvező feltételek mellett az 1861-ik év Mart. 1-től kiadandó.

Értekezhetni személyesen, vagy bérmentve, levéllel helyben, Perccsenben Szentmarjay Lajos. Utolsó posta Sz. Somlyó.

Jelentés.

Alóírt tisztelettel értesitem az illetőket, hogy a m.-madarasi és magyar-bölkényi orgonák elkészítése v. gell, lakásomat Kolozsvárról M.-Vásárhelyre tettem át, ennél fogva kik velem értekezni kívánnak, leveleiket M.-Vásárhelytől nemetutczába 1391. sz. a. címmezéék.

Blahunka Lajos, orgona- és zongora-művész.

(1162)

(3—3)

Eladó birtok.

Alvincz mezővárosában a 92 sz. alatti telek a rajta fekvő minden épületekkel, úgy minden külöskkel együtt szabad kézből eladó.

A telek, mely egyfelől a város piaczára, másfelől pedig az országúthoz rug, alkalmas és elegendő helyiséget nyújt egy nagyobb szerű szeszyár meg egy vendéglő felépítésére, mely célokra annál alkalmas, miután az a malom pataka hosszában fekszik és jó kúttal is bír.

Elegendő biztosíték és illő kamat mellett, vévő a jószág árrát több éven át megtarthatja.

Bővebb felvilágosítást e tárgyban nyujt Fülp Elek országos ügyvéd Fogarásban.

(1168)

(2—3)

Haszonbér.

Bánfi-Hunyadtól egy óra járásra fekvő Incsel helységében egy részjószág, melyhez csinos lakház, gazdasági épületek, 270 véka férőjű szántó, 25 szekér szénát termő rét, legelési és erdölési jog tartoznak, 1861 Szent György naptól kezdve több évre kiadó. Értekezni lehet Kolozsvárt, b. királyutca 28 sz. a. lakó tulajdonosával.